

ВИКОРИСТАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ТВОРЧИХ ЗАВДАНЬ У ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛЯ

Ренко І. П.

Перед сучасним вищим навчальним закладом держава поставила важливе завдання: не зважаючи на об'єктивні та суб'єктивні перешкоди та труднощі, сформувати фахівця майбутнього – висококваліфікованого, здатного до саморозвитку та професійного зростання.

Ми погоджуємося з думкою І. Полякової, що сучасні умови розвитку суспільства спонукають відмовитися від стереотипів, що вимагає від випускників вищих шкіл подолання мисленнєвих шаблонів, знаття обмежень і надання більшої свободи у вирішенні проблем [1, 252].

Вимога держави – підготовка фахівців,
спроможних до творчої діяльності.

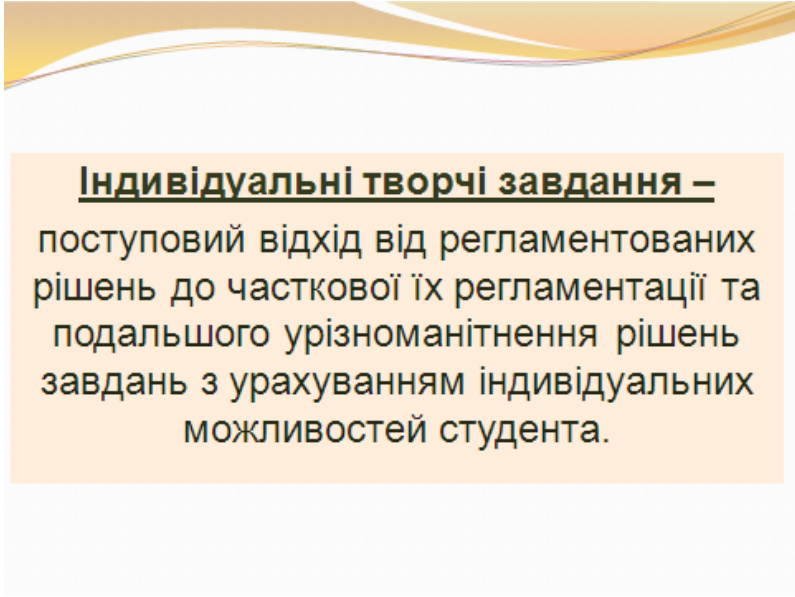
Незважаючи на різноманітність професій, можна впевнено стверджувати, що фахівець жодної з них не буде відповідати вимогам держави, якщо він не спроможний до творчої діяльності. Особливо це стосується «творчих професій», до яких належить професія вчителя.

Мета роботи – розкрити можливість використання індивідуальних творчих завдань під час вивчення предметів педагогічного спрямування у процесі підготовки вчителя.

Поняття індивідуальних творчих завдань широко використовується у сучасній педагогічній літературі. В той же час воно є одним з найбільш

невизначених, бо будь-яке завдання вже передбачає витрату індивідуальних зусиль для його вирішення, а кожне рішення несе в собі елемент творчості його виконавця незважаючи на ступінь цієї творчості.

Під індивідуальними творчими завданнями ми розуміємо поступовий відхід від регламентованих рішень до часткової їх регламентації та подальшого урізноманітнення рішень завдань з урахуванням індивідуальних можливостей студента.

Індивідуальні творчі завдання –

поступовий відхід від регламентованих рішень до часткової їх регламентації та подальшого урізноманітнення рішень завдань з урахуванням індивідуальних можливостей студента.

До необхідності розвитку творчості як професійно важливого чинника професіоналізму зверталися Л. Даниленко, І. Зязюн, В. Кан-Калик, М. Поташкін; питанням удосконалення підготовки фахівців присвятили праці О. Сухомлинська, М. Скаткін, О. Савченко, Унт Інге, А. Фурман, Р. Шакуров та інші педагоги.

Сучасний освітній процес педагогічних навчальних закладів повинен відійти від надмірної регламентації завдань та ходу їх виконання, бо це заважає вияву індивідуальних здібностей, привчає його до однозначності та одноваріантності розв'язання поставленої проблеми, завдання [2].

Мета роботи сучасного викладача ВНЗ – не дати одне визначення, не запропонувати одне рішення завдання, а показати майбутньому педагогу багатоваріантність педагогічних процесів, сформувати розуміння того, що педагогічна діяльність – це індивідуальна творчість на основі засвоєних теоретичних знань. Йти до цього результату слід разом і викладачеві і студенту.

Мета роботи сучасного викладача педагогічного ВНЗ:

- створити умови для здобуття теоретичних знань студентами;
- виключити можливість засвоєння одного визначення, одного рішення;
- сформулювати розуміння того, що педагогічна діяльність – це індивідуальна творчість на основі засвоєних теоретичних знань.

У практиці роботи склався стереотип, що індивідуальні творчі завдання слід широко використовувати на старших курсах у формі курсових, дипломних, магістерських робіт, але ми вважаємо, що цю роботу слід розпочинати з першого курсу навчання. Зрозуміло, що на перших етапах індивідуальні творчі завдання будуть більш регламентованими і менш варіативними. Однак викладачу слід вже з перших лекцій звертати увагу на можливість студента самостійно доповнити, розширити викладений матеріал, скориставшись бібліотечним фондом, електронними джерелами, відеоматеріалами, Інтернет ресурсами, щоб знайти своє розуміння поданого матеріалу та створити схему лекції, порівняльну таблицю, опорний конспект тощо.

I етап використання індивідуальних творчих завдань (завдання більш регламентовані та менш варіативні):

- розширити викладений матеріал;
- створити опорну схему лекції;
- порівняльні таблиці;
- опорні конспекти тощо.

Доцільно при вивченні предметів педагогічного спрямування націлювати студентів на вивчення досвіду педагогів-класиків, авторських ідей, сучасних наробок педагогів-практиків. Індивідуальні творчі завдання можуть бути побудовані на проблемному запитанні: розкрити можливості використання елементів досвіду у сучасній школі (для дітей певного віку) на уроках інформатики (фізики, англійської мови, фізичної культури, музики тощо).

II етап використання індивідуальних творчих завдань:

- вивчення досвіду педагогів-класиків;
- вивчення авторських ідей;
- використання сучасних наробок педагогів-практиків;
- пропонувати можливість використання елементів досвіду у сучасній школі для дітей певного віку або на окремих уроках (інформатики, фізичної культури, музики, англійської мови, початкових класів).

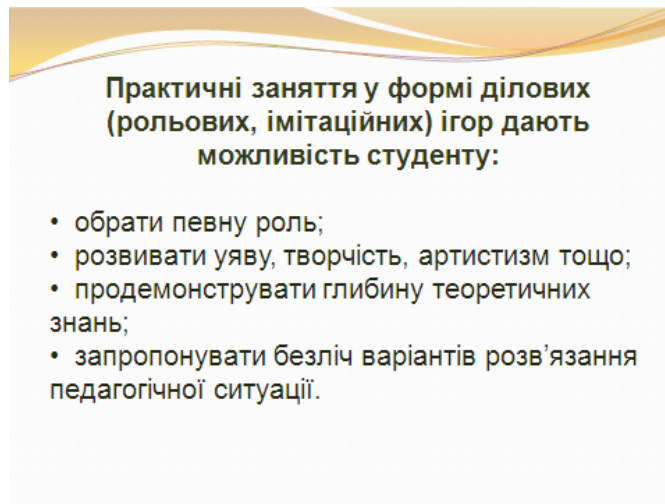
Індивідуальні творчі завдання потребують більш сильної мотивації, ніж робота студента над звичайним навчальним завданням. Такою мотивацією можуть бути практичні індивідуальні завдання: створити власноруч наочний (роздатковий) матеріал для проведення виховної години (уроку, теми навчального предмета), скласти план-конспект виховного заняття, (уроку, факультативу, гуртка) для певного віку учнів.

III етап використання індивідуальних творчих завдань:

- створення власноруч наочний (роздатковий) матеріал для проведення виховних годин (уроку, тем навчальних предметів);
- скласти план-конспект виховного заняття (уроку, факультативу, гуртка) для учнів певного віку.

Окремої уваги заслуговують практичні заняття у формі ділових (рольових, імітаційних) ігор. Студент має можливість обрати певну роль (учня,

директора школи, завуча, членів сім'ї учня, методиста районного відділу освіти, класного керівника, вчителя-предметника тощо) і «програти» її з урахуванням своїх можливостей, уяви, творчості, артистизму, глибини теоретичних знань. Вирішення педагогічної ситуації, яку пропонує викладач і яку обирають студенти для індивідуального завдання, дають можливість знайти безліч варіантів її розв'язання під час колективного їх обговорення у формі педагогічного консилиуму, круглого столу, збірки педагогічних ідей. Рішення можуть бути оригінальними, нетрадиційними, навіть, неочікуваними, але в тому їх цінність для розвитку творчості у майбутніх педагогів.

Практичні заняття у формі ділових (рольових, імітаційних) ігор дають можливість студенту:

- обрати певну роль;
- розвивати уяву, творчість, артистизм тощо;
- продемонструвати глибину теоретичних знань;
- запропонувати безліч варіантів розв'язання педагогічної ситуації.

Починаючи з другого курсу, варто залучати студентів до проведення елементарного педагогічного дослідження у межах вивчення теми навчального предмета. Пропонуючи спільне для всієї групи (підгрупи) завдання, викладач націлює кожного студента на індивідуальних характер його виконання: самостійно визначити час, тривалість, контингент, місце проведення, спосіб оформлення результатів та форму виступу на семінарському занятті.

Проведення педагогічного дослідження:

- * 2-3 курс у межах теми навчального предмета (групове для підгрупи);
- * 3-5 – у межах педагогічної проблеми (індивідуальний характер).

У той же час ми наголошуємо на окремих вимогах до використання індивідуальних творчих завдань у підготовці фахівця: обов'язкове використання під час вивчення предметів професійного спрямування; запровадження, починаючи з першого курсу навчання; використовувати слід як під час семінарських, практичних занять, так і під час ведення лекцій; наявність інструктажу (роз'яснення, алгоритму, методичних вказівок, порад) щодо виконання; своєчасна допомога, індивідуальна консультація з боку викладача; послідовність і систематичність у запровадженні; різноманітність завдань залежно від курсу навчання, індивідуальних можливостей студента; професіоналізм і толерантність викладача при оцінюванні рівня виконання завдань.

Вимоги до використання індивідуальних творчих завдань:

- обов'язкове використання під час вивчення предметів професійного спрямування;
- запровадження, починаючи з I курсу навчання;
- використовувати слід як під час семінарських, практичних занять, так і під час ведення лекцій;
- наявність інструктажу щодо виконання;
- своєчасна допомога з боку викладача;
- послідовність і систематичність у запровадженні;
- різноманітність завдань залежно від курсу навчання;
- професіоналізм і толерантність викладача при оцінюванні рівня використання завдань.

Висновок. Індивідуальні творчі завдання у сучасному освітньому процесі є складовою професійного становлення фахівця та обов'язковою складовою формування як особистості та педагога у процесі професійної педагогічної зрілості.

Література

1. Полякова І. Особливості втілення технології розвитку креативних здібностей у процес фахової підготовки майбутніх учителів початкових класів / І. Полякова // Наукові записки кафедри педагогіки : зб. наук. пр. – Харків, 2014. – вип. XXXVII. – С. 249-258.
2. Прокопенко І. Сучасні педагогічні технології у підготовці вчителя : Навч. посібник./ І. Прокопенко, В. Євдокимов. – Харків : Колегіум, 2008. – 344 с.